

En DRK-pioner fortæller fra året 1922

Oversygeplejerske Cecilie Lütken, der var medlem af Dansk Røde Kors' hovedbestyrelse i en halv snes år omkring starten af Folkekuranstalten ved Hald, har i 1944 udgivet en bog med titlen:

"Livserindringer og rejseoplevelser." I denne bog findes et afsnit om hendes møde med Kurens område i sommeren 1922. Cecilie Lütken fortæller:

I Sommeren 1922 var det blevet bestemt, at Dansk Røde Kors ville åbne Folkekuranstalten i Hald ved Viborg, som overlæge Poul Videbech havde lagt sig i selen for. Der stod jo den tomme fangelejr fra krigens tid med sine 56 bygninger, der var alt for gode til at rives ned; og der fandtes også et stort om end forfaldent inventar.

Dengang var jeg medlem af hovedbestyrelsen og meget interesseret i, at det skulle gå godt i denne første forsøgssommer. For at studere forholdene tog jeg først derover alene og gik rundt i lejren, som var ganske tom på nær en familie, forvalter Larsens, der boede i et af husene ud til landevejen. Niels Larsen havde haft at gøre med lejren lige siden dens opførelse i 1917.

Jeg fandt en stor, bar slette på 95 tønder land med skov på to sider og åben for alle vinde; det var nærmest en bar hede. Ud til landevejen lå de tidligere administrationsbygninger, og 1 km fra dem lå de menige soldaters beboelses- og spisebarakker; igen 1 km længere borte – i læ af og tæt op ad skoven – lå den tidligere officerslejr. Kun ganske enkelte små træer, som var plantet af krigsfangerne, fandtes på dette store terræn.

Ingen, som nu ser Folkekuranstalten med dens rige beplantning om de forskellige bygninger, deres haver, deres lange med rosenhække og rønnebær beplantede alleer og deres marker med grøntsager og korn, vil ane den vilde ensomhed, der for blot 20 år siden herskede der. Men det var dejligt!

Lærkerne svang sig uforstyrret op fra det sparsomme græs, og hare og ræv holdt til der. Nu er der en lille by over for Kuranstalten, men dengang fandtes kun et eneste hus. (Egeskovvej 22).

Barakkernes indretning

Den første sæson var det meningen kun at tage enkelte barakker i brug. Den skulle være en slags prøvesæson. Så gik jeg rundt alene i flere dage og spekulerede på, hvorledes man skulle få indrettet barakkerne, så der kunne blive hyggeligt. Der var nogle stuer beregnet til 20 patienter, men det kunne ikke gå an at lægge så mange sammen. Rummet måtte opdeles med gardiner og møbler, så der blev ligesom 6 små stuer. Møblerne måtte males osv. Jeg så i tankerne det hele for mig.

Kort tid efter kom dagen, da lejren skulle indrettes. Da kørte den udnævnte overlæge Dr. Brinck-Eliassen, kammerherreinde Else Grevenkop Castenskiold, der havde lovet at hjælpe mig og jeg over til Hald og vi begyndte arbejdet sammen med en Røde Kors søster, Frida Eggers, og vi havde 14 dage til at få det, som vi skulle bruge, bragt i orden.

Overlægens bolig blev taget i brug, og der blev indrettet værelser til de andre læger og funktionærer, der skulle komme. Spisesalen, som skulle kunne tage 150 patienter, blev monteret, og patientværelserne gjort beboelige. Vi syede tusinder af ringe i gardiner til at hænge for de mange store vinduer og på jernstængerne, der delte de store stuer.

Og så fik vi fat i maling, og møblerne fik en omgang i røde, blå, brune og grønne nuancer til de forskellige barakker. Klædeskabe og kommoder blev stillet, så de dannede skillevægge.

Overlægen fik behandlingsrummene samt massageklinikkerne gjort i stand, og så ankom de nødvendige funktionærer, og de blev installeret. Efter 14 dages forløb kom den store dag, da de første patienter ankom. Derefter havde vi den store glæde dagligt at tage imod nye patienter, og vi mærkede, at de befandt sig godt og var tilfredse, selv om alt var meget primitivt.

Tilbageblik

Senere blev alt meget forbedret, barakkerne blev stabiliserede, klinikker og badeanstalt udvidet, små værelser indrettet og meget mere. Kuranstalten blev indrettet, så den kunne tage patienter også om vinteren. Da jeg efter ti års forløb gik ud af DRK-hovedbestyrelse, var Kuranstalten blevet indrettet, så den kunne tage 500 patienter om sommeren og 200 om vinteren.

Folkekuren har nu arbejdet i over 20 år og haft tusinder af patienter fra alle samfundsklasser. Den har virkelig afhjulpet et stort savn. Den har klaret sig, skønt den var den billigste kuranstalt i Danmark.

Kilde: Hald Ege Samlingen/Kai Juhl Jørgensen